

POSUDEK

rigorózní práce Mgr. Václava F. Dvorského

Úschova cenných papírů a zaknihovaných cenných papírů držených skrze prostředníky

Problematika cenných papírů, včetně těch zaknihovaných, představuje materii, která je jak zajímavá, tak významná. Lze proto jen uvítat, pokud se jí v rámci rigorózního řízení někdo ujme a zvolí ji za předmět své rigorózní práce. Stejně tak lze uvítat, pokud si autor uvědomí, že vše, co do této problematiky spadá, v rámci jedné rigorózní práce zpracovat s úspěchem možné samozřejmě není, a že je tedy potřebné z její široké palety vybrat jen některý z jejích segmentů. Přitom je samozřejmě žádoucí, aby šlo o segment jak homogenní, tak dostatečně tematicky „nosný“. To vše jsou požadavky, které autor předložené rigorózní práce respektuje a naplňuje tak první předpoklad pro to, aby jeho práce byla úspěšná.

Naproti tomu míru úspěchu nepředurčuje, zda se zvolená látka zpracovává spíše z teoretického hlediska, anebo naopak z hlediska praktického. Obé se totiž ke zpracování v daném případě nabízí a obé může na základě svého zpracování přinést prospěch. Lze proto plně akceptovat, pokud se autor posuzované práce přiklání ke druhému z řečených východisek, a to tím spíše, že v práci jasně demonstruje vysokou úroveň i teoretických poznatků, o něž se opírá.

Ze systematického hlediska práce správně začíná u obecných otázek, jež se týkají zejména cenných papírů a jejich úschovy a které se shrnují do kapitoly „Dogmatické úvahy“. Ne vždy se sice čtenář musí ztotožnit s výstižností rubrik uvádějících jednotlivé texty (zejména pokud jde o systémy evidence cenných papírů a strukturu této evidence), avšak to, co autor chce sdělit a co má význam pro další výklady v práci, je sděleno jasně. Spíše jen ilustrativní charakter má pojednání kapitoly o historii právní úpravy, jakož koneckonců i kapitoly o evropském právu, které (zejména ze soukromoprávního hlediska) má nutně jen omezený význam. Naproti tomu těžiště práce lze spatřovat jednak ve čtvrté kapitole, která je věnována českému právu, a jednak v dalších třech kapitolách, v nichž se pojednává o právu švýcarském, německém a rakouském. Na to pak ideově správně navazuje konečně i pokus o vyvození některých úvah *de lege ferenda* pro náš právní řád; v jejich souvislosti lze poznamenat na jedné straně to, že přesvědčivé návrhy by jistě vyžadovaly fundamentálnější analýzy, na druhé straně to, že jejich prezentace na takovýchto analytických základech z rámce možností pouhé rigorózní práce jistě vykračuje.

To, co bylo až dosud uvedeno, do značné míry předznamenává celkové obecné hodnocení předložené práce. Jde o práci, v níž její autor „uchopil“ vše podstatné, co v rámci zvolených východisek tvoří zpracovávanou materii, a tuto materii nadstandardním způsobem zpracoval. K tomu jistě přispívá autorova vysoce nadprůměrná práce s prameny, jejichž okruh (jakkoli by v něm mohl leckdo leccos postrádat) je nepochybně úctyhodný a obzvlášť jej zhodnocuje, že se v něm vyskytují v nebyválně široké míře též prameny zahraniční. Konečně pokud jde o formální hledisko, je práce sepsána živým jazykem a má charakter kultivovaného literárního projevu.

Je-li úkolem oponenta nikoli jen chválit, ale především též kritizovat, považuji za důležitou jednu obecnou připomínku, k níž pak připojím jen pár drobných připomínek dílčích.

Obecná připomínka spočívá v tom, že autor, zejména v oblasti našeho práva, přistupuje k jednotlivým právním institutům v zásadě jen *de lege lata*. Znamená to tedy, že více méně (mimo naznačený rámec kapitoly deváté) zcela rezignuje na kritiku právní úpravy, ačkoli jde o úpravu protkanou nesprávnostmi, chybami a někdy až nesmysly. To se týká, pouze pro příklad, nekritického přebírání jak specifické definice cenného papíru podle § 514 OZ (zejm. na str. 38), která v mnohém ohledu neobstojí, tak na obecné úrovni třeba i definice věci podle § 489 OZ (zejm. na str. 42), kde hodnocení dopadá možná ještě hůře. Na obranu autora ovšem budiž uvedeno, že obdobným způsobem literárně postupuje dnes většina autorů právnické veřejnosti.

Pokud jde o jednotlivosti, sotva se mohu ztotožnit s přebíranou (na str. 42) zjednodušenou formulací o tom, že oddělí-li se od základního ZCP samostatně převoditelné právo, stává se samo zaknihovaným cenným papírem; věc je totiž složitější a autor by se nad ní možná mohl zamyslet i ve smyslu toho, o čem píše (na str. 9) ohledně zaknihovaných cenných papírů a cenných práv. Opatrnější je též třeba být ohledně tvrzení o tom, že občanský zákoník vychází z předpokladu, že v případě zaknihovaných cenných papírů není nutno rozlišovat jejich formu (str. 43). Ano, taková snaha zákonodárce tu zřejmě původně byla, zcela nepochybně se však nesetkala s úspěchem. Delší debatu by si dále asi zasloužila otázka úschovy zaknihovaného cenného papíru (str. 54), kde vidím (jakkoli je to jistě věc názoru) opomíjení diferenciace role toho, kdo je skutečně depozitářem, a toho, kdo pouze vede evidenci zaknihovaného cenného papíru. Co ovšem považuji v jednotlivostech za nejmarkantnější (byť třeba jen teoretický) problém, jsou nepřesnosti plynoucí z terminologie, která je sice v praxi široce užívána (což autora v určité míře „exkulpuje“), která však nerespektuje určující kontury základních právních institutů, alespoň jak jsme na ně zvyklí. Na obecné úrovni jde o *contradictio in adjecto*, hovoří-li se (při standardním chápání držby) o tom, že je cenný papír držen skrze prostředníky, popř. držen depozitářem apod. (Zde ostatně autor odpověď dokonce

zná, jak vyplývá ze str. 16.) Na specifické úrovni pak jde zejména o otázku, zda v případě toho, co se označuje jako nepravdělná úschova, lze skutečně *proprio sensu* o úschově vůbec hovořit.

Přes všechny právě uvedené připomínky, resp. právě s ohledem na to, co tvoří jejich obsah, mohu uzavřít, že v žádném případě ani v nejmenším nesnižují zmíněnou vysokou kvalitu posuzované rigorózní práce. Tu považuji za práci, která přesvědčivě ukazuje jak to, že si její autor osvojil rozsáhlé poznatky o zpracovávané látce, tak i to, že získal nadstandardní schopnost tyto poznatky velmi vyspělým způsobem prezentovat. Jde tedy o práci, která je svou kvalitou přinejmenším nadprůměrná a která nejen splňuje, ale někdy i překračuje požadavky, jež lze na ni jako na rigorózní práci klást. Proto jednoznačně doporučuji, aby byla tato práce připuštěna k obhajobě, aniž mám sebemenší důvod pochybovat o tom, že obhajoba bude úspěšná.

V Praze dne 22. listopadu 2020

doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
oponent